

Bestemd voor: Nieuw verkozen gemeenteraad

Onderwerp: Oproep voor het optimaal benutten van publieke inkoop: verbreding van Social Return on Investment als hefboom voor meer sociale impact.

Amsterdam, 25-03-2026

Geachte fracties,

Hartelijk gefeliciteerd met de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen. In aanloop naar de coalitieonderhandelingen willen wij u graag een inhoudelijke oproep meegeven over de inzet van Social Return on Investment (SROI) in uw gemeente.

Publieke inkoop is een krachtige hefboom om maatschappelijke waarde te realiseren. Juist nu ligt er een kans om SROI verder te ontwikkelen en breder in te zetten, zodat gemeenten via inkoop nog gericht kunnen bijdragen aan wat lokaal écht belangrijk is.

In de huidige praktijk ligt de nadruk vaak op inspanningsgerichte en administratief eenvoudig toetsbare eisen. Dat biedt duidelijkheid, maar het brengt ook een risico met zich mee: wanneer SROI vooral als afvinklijst wordt benaderd, kan dit onbedoeld leiden tot tick-the-box gedrag, schijninvulling en afkoopconstructies. Daarmee verschuift de focus naar naleving en aantallen, terwijl het grotere potentieel - duurzame effecten voor inwoners - onvoldoende tot zijn recht komt.

Gemeenten én marktpartijen geven steeds vaker aan behoefte te hebben aan meer uitvoerbaarheid, heldere kaders en ruimte voor maatwerk, zodat sociale waarde effectiever en doelgerichter kan worden ingezet. In verschillende gemeenten worden al veelbelovende stappen gezet om SROI breder te benaderen en sterker te koppelen aan maatschappelijke uitkomsten.

Ook internationaal zijn inspirerende voorbeelden te vinden. In onder meer het Verenigd Koninkrijk is Social Value een vast onderdeel van aanbestedingen, met uniforme indicatoren gericht op effecten voor de gemeenschap, duidelijke beoordelingscriteria en aantoonbare maatschappelijke resultaten.

In Nederland ligt nu een momentum om SROI te herijken: als instrument om via publieke inkoop te sturen op wat er lokaal toe doet, namelijk leefbaarheid, toegang tot voorzieningen, sociale verbinding en veerkracht van gemeenschappen. We stellen voor SROI te verbreden van vooral inspanningsverplichtingen naar een aanpak die stuurt op meetbare uitkomsten voor de lokale gemeenschap¹.

Het gaat om effecten die bijdragen aan sociale cohesie, toegang tot hulpbronnen, wederzijdse ondersteuning en een gevoel van veiligheid en verbondenheid tussen bewoners.

1. Gemeenschapsimpact is de mate waarin een interventie, organisatie of beleid de onderlinge relaties, het welzijn, de veerkracht en de leefbaarheid binnen een gemeenschap versterkt.

Kansen door herziening van SROI

1. *Meer maatschappelijke opbrengst uit bestaand inkoop budget*

Gemeenten besteden jaarlijks grote bedragen via publieke inkoop. Met een verbreding van SROI kunnen gemeenten dezelfde euro's gerichter inzetten voor urgente opgaven zoals sociale cohesie, leefbaarheid, gezondheid en duurzame participatie en zo via inkoop bijdragen aan problemen die op dit moment het meest urgent zijn in de gemeente.

2. *Publieke inkoop zichtbaar en voelbaar voor inwoners*

Door SROI te richten op gemeenschapsimpact kan publieke inkoop bijdragen aan wat inwoners in hun dagelijks leven merken: sterkere buurten, meer onderlinge verbondenheid, betere toegang tot voorzieningen en een leefbare omgeving. Sociale waarde wordt daarmee niet abstract, maar zichtbaar in wijken en gemeenschappen. Dit helpt gemeenten om inkoop expliciet te verbinden aan lokale maatschappelijke doelen en brede welvaart.

3. *Ruimte om huidige tekortkomingen te tackelen en nieuwe kansen te benutten*

Wanneer sociale waarde bovendien een herkenbare en onderscheidende rol krijgt in de beoordeling, zou SROI kunnen uitgroeien tot een gunningsinstrument dat bedrijven prikkelt om zich te onderscheiden op maatschappelijke impact. Dit kan innovatie stimuleren en ervoor zorgen dat marktpartijen daadwerkelijk met elkaar concurreren op hun bijdrage aan sociale meerwaarde, in plaats van op de laagst mogelijke invulling.

Oproep voor de coalitieakkoorden

Wij zien mogelijkheden om SROI te verbreden met meer positieve impact voor de gemeenschap op een manier die praktisch uitvoerbaar is en binnen de aanbestedingskaders ligt. Wij nodigen u uit om deze kans nu te benutten en publieke inkoop in het nieuwe coalitieakkoord expliciet te positioneren als strategisch instrument voor maatschappelijke impact. Door op te nemen dat:

"Het huidige SROI-beleid wordt verbreed en verder benut met een focus op meetbare uitkomsten voor de gemeenschap."

Dit kunt u bijvoorbeeld invullen door:

- Het starten van een pilot- en leertraject waarin in 2 à 3 aanbestedingen in 2026 wordt geëxperimenteerd met een verbrede inzet van SROI;
- Outcome-gericht toetsen van sociale waarde, in plaats van uitsluitend sturen op inspanning, afkoop of administratieve verplichtingen.

Zou u hierover het gesprek met ons willen aangaan? Om gemeenten te ondersteunen bij het verkennen van een bredere inzet van SROI, zullen wij binnen 6 tot 8 weken na installatie van de gemeenteraad een eerste groep gemeenten en partners samenbrengen die met dit thema aan de slag willen. Wij denken graag mee over hoe deze verbreding concreet vorm kan krijgen, passend bij de schaal, ambities en uitvoeringspraktijk van uw gemeente.

Met vriendelijke groet,

Werner Schouten, Directeur, Impact Economy Foundation

Marco Florijn, Programmaleider Impact door Groei, FNO

Albert Jan Thomassen, Directeur, FBNed

Ruben Koekoek, Co-Founder & Managing Director, Social Finance NL

Lizan Molmans, Algemeen directeur, Nevi

